

VAISENHUSIANERBLADET



UDGIVET AF FORENINGEN:
„DET GODE MINDE”

Nr. 12. København, December 1905. 3. Aarg.

Det kgl. Vajsenhus 1720—1727.

(Fort.)

»Det turde vel ved første Øjekast synes, at der ikke kunde være synderligt at erindre mod det ovenstaaende Forslag. Imidlertid vil dog ved dets Iværksættelse en væsentlig Forandring indføres i den ved Vajsenhuset hidtil stedfundne Forretningsorden, og da Hensigtsmæssigheden heraf ikke turde være hævet over enhver Tvivl, skal jeg tillade mig at fremhæve de Betænkeligheder, som for mig ere opstaaede ved Sagens Overvejelse. Det forekommer mig da, at en Opfordring til Kuratelet af denne Natur gaar ud paa at drage det ind i en Forretningskreds, som egentlig ligger udenfor dets Virksomhed, saaledes som denne efter Fundatsen maa antages at være anvist. Kuratelet har Administrationen af Stifteltens Formue og skal drage Omsorg for, at dens Kapitaler sikres og gøres frugtbringende paa behørig Maade, ligesom ogsaa Kuratelet gennem den samme overdragne Revision af Inspektions-Regnskaberne har Indseende med og udøver en gavnlig Kontrol med Stiftelsens økonomiske Forhold. Men Avendelsen af de aarlige Indtægter vedkommer derimod ikke Kuratelet. Medens Formuens hensigtsmæssige Anbringelse er Kuratelets Sag, paaligger det Forstanderen under Direktionens umiddelbare Tilsyn at træffe de rette Dispositioner over Revenuerne. Kuratelet er paa en Maade at sætte i Klasse med Overformynderiet, medens Forstanderen er at anse som Stiftelsens Værge. Ligesom det derfor ikke vil falde nogen Overformynder ind at blande sig i Værgens Administration af den Umyndiges Revenuer, uden for saa vidt en Kontrol udøves gennem Værge-Regnskabets Revision, saaledes tror jeg, at det vilde være mindre heldigt at drage Kuratelet ind i den egentlige Styrelse af Stiftelsens Anliggender ved at indrømme det Stemme ved Afgørelsen af det aarlige Budget. For Tiden bevæger Forstanderskabet og Kuratelet sig, hver i sin Sfære, uafhængig af hinanden, saaledes at den beslutende Myndighed beror hos Direktionen, og skønt det vel er muligt, at der ved den hele Indretning er gjort Brug af flere Kræfter end dertil behøvedes, og at Forretningsgangen derved er blevet mere compliceret end ønskeligt, befrygter jeg meget, at denne ikke vil lettes

derved, at Kuratelet adjungeres enten Forstanderskabet eller Direktionen. — Saaledes som Sagen derfor for Tiden stiller sig for mig, finder jeg stor Betænkelighed ved at gaa ind paa det fremkomne Forslag, og jeg skulde derfor tillade mig at henstille, om ikke Expeditionen i Aar burde ske paa sædvanlig Maade, hvorved man vilde vinde Tid til nærmere at diskutere og overveje det hele Forhold.

Efter denne Motivering faldt Forslaget igennem 1856, og denne Direktionsbestemmelse har siden været gældende med den Undtagelse, at Kuratorerne dog nu tages med paa Raad ved Budgettets Fastsættelse, idet fra og med 1876 er Budgetforslaget blevet forhandlet i et saakaldet »samlet Bestyrelsesmøde«, hvortil foruden Direktionen og Forstanderen ogsaa Kuratorerne anmodes om og indbydes til at komme til Stede. Paa disse Møder er der da forhandlet alt, hvad der kunde være af Interesse for Vajsenhuset og have Indflydelse paa dets økonomiske Forhold — saasom Forøgelse af Vajsepladser, Forhøjelse af Konti for de forskellige Nødvendighedsartikler til Vajserne, Foretagelsen af Reparationer paa Bygninger og Inventarium og saa fremdeles — uden at der dog nogensinde har været Tale om, at der skulde tilkomme Kuratelet eller dets enkelte Medlemmer mere end en blot og bar raadgivende Stemme. Derimod har det ikke været Regel, at der gaves Kuratorerne Adgang til at ytre sig over de Tillægsbevillinger, der i Aarets Løb maatte blive fornødne, enten fordi enkelte af de fastsatte Konti maatte overskrides, eller fordi der blev Trang til uforudsete Udgifter ved Budgettets Affattelse.

3. *Rekapitulation af denne Fremstillings Hovedpunkter.*
Af det ovenfor udviklede fremgaar:

at Kuratelet er en Direktionen underordnet Institution, der ikke direkte har noget med selve Vajsenhusets Ledelse at gøre og navnlig altsaa heller ikke nogen Myndighed over Forstanderen,

at Kuratelet imod Regnskabsaflæggelse til og under solidarisk Ansvar over for Direktionen har Styrelsen af Vajsenhusets Finanser — ved Anbringelse af dets Effekter og disses Opbevaring, Indkassationen af de aarlige Indtægter og Udbetalingen af Udgifterne saa og ved Varetagelsen af Vajsenhusets pekuniære Interesser i Forlagsprivelegierne, og hvad dermed staar i Forbindelse.

at Kuratelet udøver Kontrol med den økonomiske Side af Vajsenhusets Drift, dels gennem Revision af Forstanderens Regnskaber, dels ved at ytre sig over de af Forstanderen proponerede Udgifter forinden deres endelige Approbation og Afholdelse, samt

at endelig Kuratelet eller dets enkelte Medlemmer maa være pligtige til efter Direktionens nærmere Anmodning i det givne Tilfælde at udføre saadanne Hverv, som af Direktionen maatte blive det paalagte, selv om disse i og for sig falder uden for Kuratelets normale Virksomhedsomraade.

12. Det ridderlige Akademi.

Medens *Obet Brev* kun giver en Antydning i store Træk af, hvorledes Vajsenhuset skal indrettes, anviser *Instruxen* til Direktørerne og *Anordningen* de mindre Enkeltheder angaaende Stiftelsens Indrettelse.

Efter i de tidligere §§ at have omtalt Vajsenhusets Myndigheder, nævner § 4 den legerede Pengesum med den vigtige Tilføjelse:

»Og er Vi allernaadigst villig og beredt til, naar det nærværende ikke kan bestride det alt, og Verket videre tilvoxer, Eders allerunderdanigste Forestilling at imodtage, efter dets befindende, alting udi saadan Stand at sætte, at det intenderte Maal kan blive fuldført; saasom Vi allernaadigst gerne ser, at dette Verk kan komme udi behørig Skik og derhen forfremmes, at det kan tage imod fattige Fader- og Moderløse Børn, af hvad Stand de maatte være, naar de ellers ere rette fattige og forladte, som hverken af deres egne Midler kan nyde deres Underholdning og Forpflegning, eller finde den hos Paarørende eller andre.«

Det Ridderlige Akademi, dets Indrettelse og dets Privilegier omhandles saaledes i § 5:

»Til disse samtlige at imodtage, og efter Fornødenhed til deres Sundhed og gode Sæder at inddele og betiene, er Vores allernaadigste Villie, at samme ikke maa være altfor nær iblandt hverandre, saa at den ene den anden kunde smitte, men at de Anstalter med Kammerne saaledes bliver føyet, at først tvende Af-

delinger, dog tilsammen, een for Drengene og een for Piger, vorder gjorde, saaledes at enhver Afdeling sine særdeles, og for Drengene underskiedlige Spise-, Informations, Arbejds- og Sove-Kammer haver, og atter igen disse Poster, saasom: Sove, Spise, Arbejde og Information etc. ikke alt udi et Kammer bliver forrettet, paa det at ethvert, ligesom det haver sin særdeles Brug, saa og sin særdeles Reenhed og Orden kunde have og beholde. Til dette Brug skienke og give Vi allernaadigst til Eders fri Disposition og Indretning Vores paa det nye Torv beliggende Gaard, tilforn Akademiet, nu det Kongelige Wæysenhuus kaldet, med alle de Privilegier og Friheder, som Vores Hr. Fader salig og høyløvligh Ihu kommelse dertil haver forordnet, og Vi herved allernaadigst ville have confirmeret, saaledes og paa den Maade, at Vi Vores Kongelige Wæysenhuus og alle sig derudi opholdende, saavel Forstanderen, som Betiente med deres Hustruer og Børn, Folk og Tienere, Gods og Formue, rørendes og urørendes, alt tilsammen i Vores Kongelige Beskiærmelse imod al Gevalt og Uret allernaadigst antager, saasom Vi da alle og enhver, hvo de være maa, alvorligen ville have forbudet ermeldte Vores Wæysenhuus og dets tilhørende Personer med nogen Skade, Hindring og Nakdeel i ringeste Maade at besværges og forurolige. Og ville Vi saa allernaadigst, at ermeldte Wæysenhuus, med alle nu dertil hørende og herefter tilkommende Huse og Vaaninger, saalænge det et Wæysenhuus er, og dertil hører, for alle Paalægge, saasom Grundskat, Indquartering og andre Byrder, under hvad Navn samme nævnes kan, aldeles skal være fri og forskaanet; Lige saa skal alle og enhver, som sig udi dette Wæysenhuus og dertil hørende Huse opholder, eller dermed er incorporeret, og deres Folk, for alle personelle Skatter, hvad Navn de og have kan, være frie og forskaanet. Saa ville Vi ogsaa have dette Vores Wæysenhuus en egen og særdeles Jurisdiction allernaadigst forordnet, hvor alle, som dertil hører, skal tiltales, og hvad Urigtighed og Uorden, som under dem selv kan forefalde, skal først forebringes Forstanderen, og, hvad han ikke tilfulde kan afgjøre, bliver af det samtlige Missions-Collegio decideret, men udi de andre Sager, som ikke henhøre til Wæysenhuset, skal Betienterne under Borg-Retten, ligesom Forstanderen under Hof-Retten regnes og der blive tiltalte.«

Anordningens § 2 viser Værelsernes Fordeling:

»1) For Forstanderen, 2) For Oeconomo og det, som henhører under Husholdningen, saasom Spise-Kammer, Køkken og Kiølder, 3) For de øvrige Betienter, 4) For Børnene, saaledes at ti til tolv af dem kan have et Værelse for sig, hvorudi de kan klæde sig, nyde deres Frokost, saavel som og forvare deres Klæder og Bøger, og ellers være med hverandre udi de tilladte Frihedstimer, 5) For Informatores, hvilke skal have deres Værelser imellem tvende Børnenes Kammere, 6) Værelse, hvor Skolen kan holdes og udi visse Classer inddeles, 7) En Spise-Stue, 8) Et Værelse, hvor Børnene skal have deres Senge-Stæder, 9) En Sahl, hvor Guds-Tienesten om Søndagen, saavel som Morgen og Aften-

»Bøn kan vorde forrættet, 10) Værelse for de Syge, »11) En Stue, hvor Børnene kan vaskes og holdes reene, »12) Et Klæde-Kammer, 13) Et Kammer, hvor adskillig »Uryd kan henlægges, 14) Et Vaske- og Rulle-Kammer, »15) En Sahl, hvor af Directeurerne kan delibereres »hvis, som udi een og andre Sager kunde eragtes fornødne, 16) Et Kammer, hvor med Tiden kan indrettes »et Bibliotheque af gudelige Bøger.«

»Udi det Huus for Pige-Børnene skal indrettes efterfølgende Værelser:

»1) For Lære-Moderen, 2) For Børnene saaledes indrættet, at ti til tolv af dem kan være hos hverandre i »Nærværelsen hos Lære-Moderen, 3) Værelser, hvor »Skole kan holdes, 4) Værkstæder, 5) En Spise-Stue, 6) »Et Værelse at sove udi, 7) Værelser for de Syge, 8) Et »Klæde-Kammer, 9) Et Kammer til Uryd, 10) En Stue »til at toe og holde Børnene reene udi.«

Fondet til Opførelse af
»Det gode Minde«s eget Hjem

(Stiftet af Hr. Forstander Gandrup)

Kapitalen er nuKr. 1,296,50

Bidrag modtages fremdeles med Taknemmelighed af
BESTYRELSEN.

VAISENHUSIANA.

Den 3. November havde Foreningen en musikalsk Aftenunderholdning, som burde have haft en større Tilhørerkreds end Tilfældet var, thi det er ikke til dagligt Brug, vi i »Det gode Minde« har Lejlighed til at høre saa fin og lodig Musik i saa smuk Udførelse. Frøknerne Valborg Bloch og Bertha Landau spillede det udsøgte Program for Klaver, Violin og Violoncel til Forsamlingens udelte Nydelse og Begejstring og maatte imødekomme det levende Bifald ved til Slut at give et Ekstranummer. — I en Pavse læste Hr. Johs. Madsen op. Vi skylder Damerne vor bedste Tak for denne Aften, som kom i Stand ved vort skattede Medlem, Hr. Ejner J. Rønnovs Mellekomst. Hr. Faktor Jensen havde — som sædvanligt — forsynet os med fikse Programmer.

Clara Hennings' Legat,

stiftet af hendes Broder, Læge Emil Hennings og Hustru Louise Augusta, f. Christensen.

Renten af ovenstaaende Legat uddeles førstkommande 28. Januar. Legatet kan søges af værdige trængende Vajsenhusianere, der er Medlemmer af »Det gode Minde«, og bortgives for et Aar af Gangen. Efter Fundatsen maa følgende Spørgsmaal besvares nøjagtigt og samvittighedsfuldt:

»Er eller har Ansøgeren været Medlem af en socialistisk eller anarkistisk Forening, eller hylder Ansøgeren Anskuelser som disse?«

Ansøgninger, indeholdende alle fornødne Oplysninger, særlig med Hensyn til Vedkommendes Indtægter og øv-

rige Formuesforhold, indleveres til Foreningens Formand, Fuldmægtig F. Petersen, Gl. Kongevej 137, 3. Sal, senest 31. December d. A.

BESTYRELSEN.

Julefest.

Fredag den 5. Januar 1906 Kl. 8 afholdes Foreningens aarlige Julefest i Prins Wilhelms Palæ (Larsens Lokaler), St. Annæplads 13, St. o. G.

Prisen for Deltagelse er:

Medlemmer Kr. 0,75.

Medlemmers ukonfirmerede Børn... — 0,25.

Besøgende, indført ved et Medlem... — 1,25.

Besøgendes ukonfirmerede Børn... — 0,50.

Billetter faas hos Hr. Sophus Jensen, Købmagergade 32, Frk. Mathilde Lange, Nørre Farimagsgade 42 B, Stuen, samt i Lokalet paa Mødeaftenerne.

BESTYRELSEN.

Navneforandring.

Foreningens Kasserer, Hr. Forretningsfører Emil Hansen, har faaet kongelig Bevilling til at føre Familienavnet Herborg.

Biblioteket.

Medlemmernes Opmærksomhed henledes paa, at Biblioteket kun er aabent fra 9—10 de almindelige Mødeaftener.

Festaftener er Biblioteket lukket.

BIBLIOTEKAREN.

Ærede Indsendere til vort Blad anmodes om — i Fald de maatte ønske deres Manuskript tilbagesendt — da at forsyne dette med en Paaskrift i øverste venstre Hjørne: *Bedes returneret.*

RED.

Bladets 2. Aargang (hæftet i Omslag) kan i et begrænset Antal Eksemplarer à 1 Krone faas hos Herr SOPHUS JENSEN, Købmagergade 32.

Forekommende Mangler ved Bladets Tilsendelse bedes venligst paaklagede hos Postvæsenet i vedkommende Distrikt, da Redaktionen intet Ansvar kan have herfor.

Indmeldelse af nye Medlemmer modtages af Bestyrelsen. — Kontingent 50 Øre maanedlig for Medlemmer. — Bidragydende 4 Kr. aarlig.

Alle Forenings-Meddelelser sendes til Formanden, Hr. Fuldmægtig F. Petersen, Gl. Kongevej 137^a, V.

Meddelelser til »Vajsenhusianerbladet« sendes enten til Formanden eller til Hr. Johs. Madsen, Bernstorffsvej 12 B¹, V.

Vore Læsere anmodes — i egen Interesse — om at sørge for, at Bestyrelsen er i Besiddelse af deres nøjagtige Adresse, og om snarest at anmelde Flytning.

D'Herr Principalers og Pladssøgendes Opmærksomhed henledes paa, at Bladet, foreløbig, for saa vidt Pladsen tillader, gratis optager Avertissementer i begge Retninger.



Vilh. Hansen & Co. Materialhandel.

Tapet- og Farvehandel.

— Telefon 3017. —

30 Nørrebrogade 30.
København N.



Forlang overalt Faaborg berømte Frugtvine og Likører.

— De bedste! —



Dansk Vin- og Konserver Fabrik,
M. Rasmussen, Faaborg.

Kgl. Hof-Leverandør.



Aktieselskabet Nordisk Brandforsikring, KØBENHAVN

Garantikapital: 4 Millioner Kroner

overtager Brandforsikring og Indbrudsforsikring til billigste, faste Præmier og paa kulanteste Betingelser.

Hovedkontor: Rømersgade 3.

Angaaende Annoncer til Bladet bedes de ærede averterende henvende sig til Herr Malermester C. Søndebro, Frejsgade 5, 2. Sal. Telefon: Tagensvej 2.



Forretn. grundl. 1815.

Gaa til Søren Justsen,

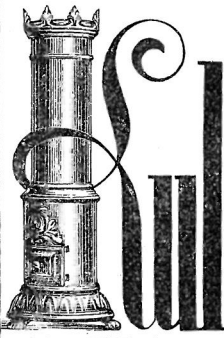
Køhler & Frost's Eftflg,

— Pilestræde Nr. 46 —

og køb Dem et nyt **Uhr**
eller lad det gamle reparere.

Billige Priser.

Villiam Callesen.



**Kokes
&
Briket
Import**

12. Ved Stranden 12.

Thorvald Bergs Eftf.

Indehaver: **SOPHUS JENSEN.**

Børnedragter.

Telefon 3740. Købmagergade 32. Telefon 3740.

Telefon 4131

Telefon 4131

ROLUND & Co.

— Bredgade 6, St. —

Møbeludsalg

Tegninger & Overslag leveres paa Anfordring

Værksted: Forchammersvej 23.

Støt vor Bagside!

Alle Slags Avertissementer og Bekendtgørelser er velkomne og tages til Følge af Foreningens Medlemmer.

Man bedes henvende sig til

C. Søndebro,
Frejsgade 5,
Telefon Tagensvej 2.

Nærværende Nr. er indleveret paa Posthuset den 8. Decbr.